

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, fél íven.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECZEN, KOLLÉGIUM
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár: egész évre
2000 K., félévre 1000 K.
Egyes szám ára 150 K.

Világiak.

A tiszántúli egyházkerület legutóbbi közgyűlésén az esperei kar kezdeményezésére nagyfontosságú határozatot hoztak: szervezni kívánják a presbiteri értekezleteket.

Nekünk mindazoknak, akik a lelkészegyesület munkájáról csak a lapokból van alkalmunk tudomást szerezni, ha egyházunk sorsát őszintén szívünkön viseljük, különösen nagy örömmel kell üdvözlönnünk ezt a határozatot s nagy reménységgel várunk annak megvalósulását.

Nem épen azért, hogy a lelkészegyesület némi-kép exkluzív jellegétől féltető paritásos egyházalkotmányunkat. Azért, hogy a lelkészek külön is gyülekeznek, a világi elem kellő befolyása épségben tartható és Fáy András okosan írta az Óramutatóban, hogy attól a hierarkhiától, ami a magyar református egyházban van, vagy lehet, nem kell féltetni a világi elemet.

Nem féltékenység, hanem a jó példa utánzásának vágya fogadtatja velünk örömmel a presbiteri értekezletek gondolatát. Mert lám, a lelkészegyesület körében tartott konferenciák és tanfolyamok áldásos hatását lehetetlen észre nem venni. Látom ugyan, hogy egyik-másik helyt „gyakorlatiasabb” irányokat óhajtanának (én nem tudom, mit akarnak ezzel a nagy gyakorlatiassággal, mintha bizony a tudomány feleslegesen sok volna bennünk), de én az előadásoknak csak vázlatos ismertetéséből is azt látom, hogy azokból nagyon sokat lehetett tanulni, sajnálom, hogy magamnak nem volt alkalmam e tanuláshoz részese lenni s úgy vagyok meggyőződve, hogy az értékes magvetésből, — ha tán itt-ott néhány szem sziklára szóródott is — gazdag termés fakad.

Lelkészeink e tanfolyamok és konferenciák révén gazdagodott elmével és szívvel térnek haza. Sőt az ott elhangzottak bölcs meggondolása nyomán bizonyára javul lelkészképzésünk is, — és anélkül, hogy a mostani lelkészi generációt kisebbiteni akarnám, azt reményelem, hogy az ezután következő haladást fog mutatni a mostanihoz képest.

De hát ugyanilyen nevelésre volna szükség a világi elemet illetően is. Szörnyű nagy igazságtalanság és mindenekfelett református ellenes fel-fogás eredménye mindig csak a lelkészek ellen kárpálni s egyházunk sok bajáért mindig csak őket okolni. Amint a jogokban kivehetjük a részünket és tiltakozunk minden hatalmi túllépés ellen, épenúgy a kötelességekből és a felelősségből sem vonhatjuk ki magunkat azoknak rovására, akiknek kizárólagosságát elismerni nem is akarjuk, nem is szabad.

A világi elem, amelyiknek a kezében leg alább is annyira, ha nem még inkább, van a magyar református egyház sorsa, — ezt egészen őszintén meg kell már mondanunk — egészben véve nem olyan, amilyennek az elődök példája nyomán lennie kellene. A világi elem igazán „világi” kezd lenni abban az értelemben, hogy — tisztelet a nagyérdemű kivételeknek — hova inkább idegenné válik a Krisztus egyházára nézve.

Még a külső kötelességek teljesítésében is látunk fogyatkozásokat. Ebben az egyházkerületben, amelynek főgondnoka valóban mindeneknek tanítója lehet az egyház szolgálatainak páratlan buzgóságában, ebben az egyházkerületben is megtörténhetik ime az, hogy a kerületi közgyűlésen tizenegy egyházmegyei gondnok közül csak öt jelenik meg s az elmaradó hat közül meg magát kimenteni is csak kettő tartja szükségesnek, s vannak az egyházkerületnek olyan világi tisztviselői, akik az eskütelét óta tán meg sem jelentek, semmi feladatot nem végeztek. Ez nem jól van így, de nem ebben van bajaink igazi forrása.

Az igazi baj az, hogy az egyházi tisztséget betöltő világiak nagy része (lent és fent) egyáltalán nincs tisztában a maga feladatával.

Tudom, hogy van olyan presbiter, aki nem talál abban semmi különöst, hogy templomba nem jár, úrvacsorával nem él, házasságkötésnél a gyermekek vallását illetően a másik fél javára meg-egyezik, a házasságát a mi egyházunk előtt meg nem áldatja, a gyermekét meg nem keresztelteti, parázna életet folytat, vagy épen vadházasságot él. Nem mondom, hogy egy teszi meg mindezeket (bár az egyházra nézve jobb volna, ha mindez

csak egy tenné), de mondom, hogy van olyan, ki egyiket, vagy másikat megteszi... és se lelkész, se presbiter társai nem szólanak érte.

Mig itt vagyunk, lehet azt kívánni, hogy igazi, hivatásuk magaslatán álló presbiteriek legyenek? Ha az abc-t sem ismerjük, hogyan akarjuk megérteni a Kant filozófiáját? Mit hivalkodunk mi el addig azzal, hogy a mi egyházunk presbiterialis szervezetű? Üres szó ez csupán.

A presbiteri értekezletek után úgy hiszem, másként lesz. Ott majd hallunk hangokat, amelyek felebresztenek évtizedek óta tartó mély álmunkból.

Világi.

Tárca

Advent.

*Körüliünk néma, vak sötétség,
Gyűlölség átka a szívekben,
Fogytán a kenyérünk a kasban, —
Szűkölködünk a lelkiekben.*

*Oh, balzsamosztó jobb kezével
Ennyi fájó sebet ki köt be?
Ki gyújt nekünk fényt a homályban?
Vagy benne járjunk mindörökre?*

*Je vagy Uram a mi Királyunk!
Kelj fel a mi segítségünkre.
Kezünket összetéve kérünk:
Adj vídulást beteg szívünkbe.*

*Küldj valakit a Je nevedben, —
Rá milliók im, várva-várnak.
Kit prófétáltál az atyákban:
Küldj Szabadlót a világnak.*

Baja Mihály.

Levél Skóciából.

Nagytiszteletű Igazgató Úr!

Engedje meg, hogy addig, míg újabb tájékoztatást közölnék (amit rövid időn belül megteszek), a skót vallásos életről leírjam azt a kedves fogadtatást, melyben részesítettek kettőnk, engem és Árokháty Béla barátomat egy vasárnap-i iskolai látogatásunk alkalmával.

Látni akartuk a skót vasárnapi iskolai munkát, ezért Árokháty Béla barátommal, aki az egyetem hallgatója, istentisztelet végeztével jelentettük Dr. Dicksonnak, a St. John's Church lelkészének, hogy nálunk is van odahaza számos vasárnapi iskola és szép reménnyel kecsegtet ez a jelentős munka a jövőt illetőleg, minél fogva szeretnénk szétnézni itt is, hogy tapasztalatainkat ezen a téren bővítsük. Egy fiatal lel-

kész, Rev. Mackinnon, a legnagyobb szeretettel vitt el bennünket a templom helyiségeibe, hol a vasárnapi iskolai munka folyt. Sorba néztünk vagy három termet. Ugyanazt a rendszert tapasztaltuk, mint nálunk.

Végre benyitottunk egy negyedik helyiségbe, hol felnőtt, 14—20 éves leányok bibliaköre volt. Az ifjú lelkész (és ez volt ránk nézve a legkedvesebb) a következő szavak kíséretében mutatott be bennünket: „Leányok! két vendéget hoztam magukhoz: az egyik mr. Árokháty, aki, amint tudják, a mi orgonistánk lett, budapesti tanár és lelkész,¹ a másik mr. Papp, az ő barátja. Mindketten Magyarországból jöttek. Abból a Magyarországból, melyet a háború után majdnem teljesen szétdaraboltak az oláhok, szerbek, csehek; abból a Magyarországból, melyről oly sokat hallottam az én professzoromtól, Dr. Curtis-től, ahol — amint ő mondotta — olyan nagy egyházak vannak, melyeknek gyülekezetét egy vasárnapi istentisztelet alkalmával 3000-re becsülte. Az országot annyira tönkretette a háború, hogy a nagy református egyházakat nagy katasztrófa fenyegeti. Ebből az országból jöttek ők mihozzánk, hogy tanuljanak az egyetemen és a New-Collegeben mi közöttünk, mert hiszen ők a mi hitünkön vannak. Ők tehát baráti szeretettel jöttek mihozzánk, hogy tanulmányozzák a mi vallásos egyházi életünket és hitükben még inkább megerősödve térjenek haza, mert nekik nagyon erős hitűeknek kell lenni, hogy higgyék hazájuk felépülését. Fogadják őket, mint jó barátokat, igaz keresztyéni szeretettel”. (Ez a fiatal lelkész részt vett a nagy háborúban, 1915—18-ig). Kevések, ifjak, lányok előtt hangzott el e beszéd, de mi hittük, hogy éppen ezért a legérzékenyebb talajba hullottak azok és a legmaradandóbb hatást váltják ki.

Mély tisztelettel

Papp K. Jenő.

Iskola

A Kántusért.

(A Jámbor Ferenc emlékünnepen mondott beszéd.)

Ha ilyen nyájas, meleg a téli nap, mint ez a mai, annak — tán a szénkereskedők kivételével — mindenki örül. Ha május derekán a tavasz fejlődését megállítja a fagy, akkor mindenki szomorú, az is, akinek nincs semmi kára. Miért, hogy az emberek iránt nem úgy érzünk, mint a természet iránt? Miért, ha a tél felé hajló öregedő ember nem tud elfelejtkezni a nyárról s az ő korában szokatlan örömeiket talál, akkor van megütközés, sőt ha közismert egyénről van szó, olykor országos csodálkozás; ellenben ha az ifjúság szomorú,

¹ Árokháty Béla orgonaművésznünket ugyanis a St. John's Presbyterian egyház orgonistájául és ének-kara vezetőjéül hívta meg. Szerk.

életkedvét vesztő, boldogulni nem bíró, akkor ezzel a májusi faggal minél kevesebben törődnek.

A mostani magyar ifjúságnak tavaszi rügyeit ugyancsak megcsúfolták a tavaszi hidegek. Korán, a férfivá fejlődés előtt magukra kellett venni a maguk, sőt sokszor egész családjuk, a legtöbbnek a haza megmentésének gondját. Sokan az életükkel áldoztak, sokan csak egészségükkel, vagy sanyarúságokkal és szétnézve a szerencsétlen haza szűkre szabott határain, bánatosan kérdezhetik: és ime most itt van — miért? Nem lehet csodálni, ha a vidámság idegenné vált előttük. A mostani ifjúságnak fogalma sincs, nem is lehet, a fiatal kor ama sok kedves örömről, amelyet mi, egy generációval előbbiek, boldogabb kornak gyermekei, maguktól értődőknek találtunk. Szegények, ezek már nem is ismerik, tán keresni sem merik, az ifjú kor kedves multságait. Vagy ha keresik, egyrésztük olyan útra téved, amelyeken kedvet találni mi, egy generációval előbbiek, boldogabb kor gyermekei. Értelmetlennek, vagy épp perverznek gondolunk. Pedig nem igazság keményen itélni meg a mai ifjúságot még azért sem, ha helytelenül, mások bánatában találja némely része örömet. Nekünk, boldogabb kor gyermekeinek, könnyű volt jóknak lennünk, a magunk boldogságáról emberszeretetet sugározni vissza; — vajjon a mostani ifjúság sok nyomorúságát átszenvedve, mi magunk nem estünk volna-e talán még meglepőbb túlzásokba?

Mi, öregedő fejjel, nem tudjuk jól megérteni ezt a mostani ifjúságot, amelynek bajait, szenvedéseit mi nem éreztük. Am egy gyönyörűség van mégis, ami összeköt bennünket: a dal gyönyörűsége. Fűszere volt ez a mi ifjúságunk mulatozásának, fűszere a mostaninak is. Ha tehát azt kívánjuk, hogy köztünk és az ifjúság között ne legyen áthidalhatatlan a szakadék, törekednünk kell arra, hogy azt az örömet, amit ifjan mi is ismertünk, öregen mi is megértünk, a dal gyönyörűségét ápolják az utánunk következők is.

Ezért mindenféle ifjúsági egyesület közt legfontosabb, legbecsesebb és legkedvesebb ez a mi Kántusunk. És ezért kell hálásaknak lennünk a Kántus támogatói iránt. Ezért gondoljunk buzgó kegyelettel a kegyes alapítványtevő Jámbor Ferencre és ezért hajoljunk meg mély tisztelettel az ő egyik örököse, özv. Jóna Istvánné úrnő előtt, aki az alapítvány kamataihoz, jutalmak kiosztására, százezer koronát adományozott. **Dr. Kun Béla.**

Közélet

Gyámintézet—Kálvineum.

Az alsószabolcs-hajdúvidéki egyházmegye elhatározta:

1. Az egyházmegyei gyámintézet, — melynek főfeladata az egyházmegyei lelkész özvegyek és árvák tisztességes ellátásáról gondoskodás, — melynek ezidő szerint hét jogosított, illetve jogot szerzett tagja van, akik hivataluk elfoglalásakor

teljes féljövödelmüket e pénztárba befizették: kiterjesztetik az egész egyházmegyei lelkészekre s mint egységes segélyző pénztárnak megadatik a felhatalmazás, hogy évről-évre a fennforgó szükségletek fedezésére, tagokra és állásfentartó egyházakra egyiránt kötelező járulékokat vessen ki.

2. A Kálvineumnak fenntartása és virágzásban fejlődése egyetemes egyházi és nemzeti érdek lévén: az áldozatokat meghozni egyházmegyénk szent köteletségének tekinti.

Közigazgatási úton gondoskodik, hogy minden egyházunk vagyoni viszonyainak megfelelő részt ezen a címen viseljen; nem zárván el útját sem a presbiteriumok, sem nemes gondolkodású kálvinisták előtt annak, hogy önkéntesen nagyobb adományokkal ne gyámolítsák ezen nagyhivatású egyetemes intézményt, mely egyházmegyénk területén mintegy szülői kebelén helyezkedett el.

Ajtay Jenő,
főjegyző.

Jelek — a jövőre.

A büdszentmihályi presbiterium, — hogy a krisztusi szeretet és egyenlőség szent eszméjét annál inkább kifejezésre juttassa, kimondta, hogy minden kiadványozás, keresztelés, esketés, imásközlés, halotti harangozás díjtalan; egyben az énekszós temetést eltörölte.

Ezek végzéséért egyelőre egy évre ad lelkésznek 30 mázsa, kántornak 12 mázsa búzát.

Ugyanez a presbiterium, a hívek áldozatkészége folytán, az 1. és 2. osztályokba járó szegény gyermekek felruházására kiosztott: 8 pár cipőt, 3 pár csizmát, 5 kabátot, 1 mellényt, 1 sapkát, 8 inget, 14 pár harisnyát és kötőnek valókat.

Ajtay Jenő,
lelkész.

Külföld

Magyar protestánsok francia bányákban.

(Kérjük lapársainkat e sorok szíves átvételére.)

Északi és északnyugati Franciaország bányáiban ezerszámra dolgoznak kivándorolt magyar munkások. Nagy elhagyatottságukban és testi-lelki elhanyagoltságukban szeretettel vette föl a gondjukat a *Société Chrétienne du Nord*, melynek vezetője, *Chéradame D.* református lelképásztor (*Hénin-Liétard*, Rue du Halage, Pas-de Calais dept.) általam azt az igazi krisztusi szeretettől és felelősségérzettől sugalt felhívást intézi az összes magyar protestáns (református és evangélikus) lelkésztestvérekhez: amennyiben van tudomásuk arról, hogy gyülekezetükből az említett bányákba vándoroltak ki magyar munkások s azoknak vagy a hozzájuk tartozóknak a címét meg tudják szerezni, tudassák ve-

lük, hogy a következő lelkész irakhoz bizalommal fordulva, szeretetteljes, hathatós és önzetlen támogatást és segítséget fognak találni dolgaikban és bajaikban:

Aeschmann lelkész *Liévin* (Rue François-Courtin — a liévini bányabelieknek).

Couve lelkész *Lens* (Rue Victor Hugo — a lensi bányabelieknek).

Viollier lelkész *Bruay* (Rue des Escaliers — a bruay-i és béthune-i bányabelieknek.)

idb. és ifjabb *Chéradame* lelkész *Hénin-Liétard* (a fenti címen és 55 Rue Casablanca — a courrièresi és dourges-i bányabelieknek!)

Az itthoni lekipásztorok e nemeslelkű és áldozatkész francia kollegákkal — akik a kivándorolt magyarok számára iratterjesztést és nyelvi tanfolyamot is rendeznek be — bármikor érinkezésbe léphetnek, a fenti címekre irandó francia, angol, németnyelvű levelekkel, kivándorolt híveik érdekében.

Ne hanyagoljuk el messze idegenbe szakadt véreink lelkigondviselésének ezt a nem mindennapi alkalmát, mely egyszersmind külföldi összeköttetéseink gyarapítására is megbecsülendő lehetőséget nyújt!

Debreczen, 1923 október hó.

Dr. Révész Imre.

Irodalmi szemle

Az Országos Református Tanáregyesület Évkönyve az 1921—22. és 1922—23-ik tanévre. Szerkesztette *Zsigmond Ferenc* főjegyző. Tizenhatodik évfolyam. 79 lap, 8°. — A régi, vaskos kötetek után egy vékony, de nem kevésbé tartalmas évkönyv. Benne van Dóczy Imre elnöknek az 1922. és 1923. évben tartott hatalmas megnyitó beszéde. D. Nagy Sándor hódmezővásárhelyi főgimn. igazgatónak a 200 esztendő hódmezővásárhelyi főgimnázium életéből vett értékes adatai, Zsigmond Ferenc debreczeni főgimn. tanárnak Centennáriumi hódolat c. nagy koncepciójú előadása, Klein Gyula kecskeméti főgimn. tanár „A német nyelv eredményesebb tanítása” c. gyakorlati vonatkozásokban gazdag értekezése s végül az egyesület működéséről szóló jelentések, közgyűlési jegyzőkönyvek és statisztikai adatok. — Az egyesületnek 420 tagja van.

Hit és Élet. A lelki kálvinizmus folyóirata. Megjelenik havonként. Felelős szerkesztő Révész Imre. III. évfolyam. Debreczen, 1923. nov.—dec. 11—12. szám. Tartalom: A pápa-óriás. (Az országos róm. katolikus nagygyűlés némely tanulságai). Révész Imre.—Pascal (1623—1923) Tankó Béla. — Utóhang a sok centennáriumi ünnepséghez. Zsigmond Ferenc. — A hold derűje. Ránk tekintsen a föld. Juhász Géza. — Negyven év visszhangja. — Könyvek, lapok, íráskok. — Búcsúszó és felhívás a Hit és Élet barátaihoz.

előfizetőihez, olvasóihoz. — Hagyatékunk: a lelki kálvinizmus. 161—192 lap. 8°. — E kettős szám ára 500 korona. Nem lehet e füzetet meghatottság nélkül venni kezünkbe. Utolsó füzeté ez a három évvel megkezdődött ama lelkes vállalkozásnak, amely a lelki kálvinizmus szolgálatában fel akarta rázni a református hitet az életre. A vállalkozás most abbahagyja a további munkát első sorban az anyagi eszközök gyér volta miatt. Mert a tartalom, értékben nincsen hanyatlás, a szellem éppoly eleven és tiszta, mint az első számban. Épen azért fájjaljuk e folyóirat megszűnését s ha szinte vigasztalásul szolgál a búcsúszóban és felhívásban foglalt ama biztatás, hogy az újonnan meginduló Protestáns Szemle hasonló irányt követve, pótolni fogja a Hit és Élet-et, mindamelllett szívesen láttuk volna együtt, egymás mellett a két folyóiratot. Így is megőrizzük a hagyatékot, hogy „tegyük kálvinizmusunkat lelkünk tüzeiben lelkivé. Hitté és Életté”.

Debreczeni Lelkeszi Tár 1923 november—decemberi füzet. A Theologiai Értesítőben: Dr. Merkel R. F., Vallásszociológia. Dr. Szlávik Mátyás, A pápaság. — A Beszéd és imák c. részben hét prédikáció és négy liturgialis dolgozat van, valamennyi nivós.

Egyke és protestantizmus. Rövid válasz Pecenhofer Antalnak, a demográfiai viszonyok befolyása a nép szaporodására című könyvére. Írta Kovács Pál. Katolikus honfitársainak, protestáns hitfeleinek, egyházaink főhatóságainak figyelmébe tisztelettel ajánlja a szerző. Magyar Fajmentő Misszió kiadása, Budapest, I. Bercsényi-utca 10. sz. 1923. 8°. 23 lap. 1000 K. — Ez az igen értékes és hasznos kis füzet nem statisztikával harcol a római katolikus Pecenhofer statisztikájával szemben, hanem, nagyon helyesen, a róm. kath. író érveléseit fordítja vissza úgy, hogy a megbírált munka érvelésének tarthatatlansága személyes, egyházi, vallásos és nemzeti szempontból nyilvánvaló lesz. Ajánljuk t. Olvasóink figyelmébe.

Emlékbeszéd. Gr. Tisza István arcképének Debreczen sz. kir. város díszközgyűlésén történt leleplezése alkalmából 1922. év október 31-én tartotta Kölcsey Sándor. 8°, 14 lap. — **Az újabb svéd líráról.** Strindberg, Heidenstam, Fröding, Karlfeldt. Írta Leffler Béla rendes tag. 8°, 22 lap. — Ez a két tartalmas füzet a Debreczeni Tisza István Tudományos Társaság I. osztályának kiadványai között mint 3., illetőleg 5. szám jelent meg. Mind a kettő megérdemli, hogy kellő figyelemre méltassák.

Szaplonczay Bertalan nagybányai református lekipásztor beiktatásakor, 1923 június hó 24-én elmondott beszédek és imák. A beiktató beszédet tartotta Sárközi Lajos szatmárnémeti lelkész, a beköszöntő beszédet és imát mondotta Szaplonczay Bertalan. Nagybánya, 1923. 8°, 18 lap. — Szívből jövő buzgó imádságok, lélekben gyökerező szép beszédek,

Különfélék

Soltész Elemérre adta szavazatát a debreczeni egyház az egyházkerületi lelkeszi tanácsbíró választásnál s úgy hallottuk az egyházkerületi közgyűlés alkalmával, hogy általában őt óhajtják megnyerni erre a tisztségre. Ezt a gondolatot a magunk részéről is igen szerencsésnek találjuk. A protestáns táborigazgató püspöknek egyházalkotmányunkban a helye nincs és ezidő szerint nem is lehet kijelölve, ez törvényhozásunk feladata lesz. Nem volna azonban semmiképen sem célszerű, sem igazságos, hogy éppen ezen előkelő és nagyfontosságú tisztség betöltője ki legyen zárva egyházunk kormányzó testületeiből. A törvényhozó intenciójának kétségkívül megfelel, hogy a táborigazgató püspök, aki az egész Magyarországon minden helyőrségnek első lelkesze, bármelyik egyházkerület kebelébe bevonható legyen. Soltész Elemér pedig a miénk volt és nemcsak állásánál, hanem személyes kiválóságainál fogva is méltán igyekeztünk azon, hogy továbbra is a miénk maradjon.

A debreczeni Templomgyűlés november 30-án vallásos estélyt tartott az oratóriumban. Az estély kimagasló száma dr. Baltazár Dezső püspökünk előadása volt amerikai útjáról. Az oratóriumot zsúfolásig megtöltő közönség, amelyet a több estén át tartó érdekes előadás hozott össze, Nagy András kántor szóló énekében, Páricsy Pál hegedűjátékában és Baja Mihály amerikai költeményeiben gyönyörködött.

A tiszántúli református egyházkerület 1919., 1920. és 1921. évi összes gyűléseinek *jegyzőkönyve* megjelent egy 876 lapos hatalmas kötetben. A kortörténeti adatokban rendkívül gazdag kötet hű képét nyújtja a mozgalmas és viszontagságokban bővölködő forradalmi éveknek, valamint annak az emberfeletti munkának, amit a vezetők és kormányzók a kerület és kollégium érdekeinek védelmében végeztek s ebből a szempontból a kötet nemcsak az egyházkerületbeli érdekeltek, hanem az egész egyház és hazasorsra iránt érdeklődők teljesfigelmére érdemes. A kötetet a rendkívüli intéző-bizottság adta ki, a sajtó alá rendezés munkáját Kiss Ferenc egyházkerületi levéltárnok, a korrigálást s tartalommutatóval ellátást Mezey Béla hitoktató lelkesze végezték. A levéltár a szétküldést december 3—9. közt teljesítette.

Lapunk t. olvasóihoz. Az előfizetési tartozásokat az adósegélyes egyházaktól bevettük az adósegély kiszolgáltatása alkalmával, az egyházkerületi közgyűléskor a nt. esperes urak kezébe átadott elszámolási jegyzék szerint, ugyanakkor elszámolta az egyházkerületi pénztár a lehető követeléseket is. Az adósegélyben nem részesülő egyházak közül mintegy hatvan egyház még hátralékban van lapunk 1923. évi díjával, két-két ezer koronával. Tisztelettel kérjük a hátralékosokat, hogy méltóztatassanak beküldeni az

év vége előtt a tartozást. Külön-külön felhívásra ne méltóztatassanak várni, mert a postai költség felette magas. Hirdetési díj is van még fizetetlen, melynek számlája rég ki volt küldve. Ennek a kiegyenlítését is bizalommal kérjük. A kiadóhivatal.

A vasárnapi iskolák világszövetségének budapesti titkára, id. Victor János november 20—27. napjain Erdélyben időzött és Kolozsváron, Brassóban és Nagyváradon tartott konferenciáival közreműködött a szövetség ottani részének megszervezésén.

Kölcsey és a Bólyaiak emlékére az Arany János Társaság Debreczenben irodalmi estélyt rendez f. hó 9-én.

A debreczeni presbiterium folyó hó 1-én tartott ülésén több oly határozatot hozott, amelyek szélesebb körben is érdeklődésre tarthatnak számot. Ilyen az, hogy a legáció intézményét visszaállították úgy, hogy öt legátust kérnek s mind-egyiknek 100,000 koronát adnak. A Rákóczy harang megszólaltatási díját 40 kg, a többi harangét 10 kg búzában állapították meg. Szóba jött az is, hogy a diákok temetésre járásának intézményét ismét állítsák vissza; ez a javaslat azonban nem ment keresztül.

Harangavatás Geszterédén. Folyó hó 2-án avatta fel a geszterédi református egyház az elrekvirált nagy harangja helyett öntetett harangját, ködös, esős időben gyűlt össze a gyülekezet aprajánagyja, hogy tanúja legyen a nevezetes eseménynek. A templom előtt feldiszipelt harangot körülállították az Úr palástos szolgálai s az egyház hívei, felhangzott a hívek ajkáról az alkalmi ének s azután Szenczy István balkányi lelkesze áldotta meg gyönyörű imádsággal az új harangot, könnyet fakasztva az elérzékenyült gyülekezet szemében. Következett a harang felhúzása a CXXXV. zsoltár éneklése alatt s mikor megszólalt az új harang, a templomba vonultunk, hol a CV. zsoltár éneklése után Görömbey Péter nagykallói lelkesze imádkozott, költői ihlettel írott imájának elhangzása után predikált, maradandó nyomot hagyva híveink lelkében, de különösen a harangszentelés és ezzel kapcsolatban a szentelés és megszenteltetés fogalmának helyes kifejtésével katolikusokkal vegyesházás híveink lelki erejét erősítette meg. Majd Bálint János helybeli lelkesze olvasta fel az egyház és harangok történetét, megáldotta a harangöntéshez adományozókat és az egész gyülekezetet, azután az úrasztala előtt Jármay József abapüsztai földbirtokos volt nemzetgyűlési képviselőt eskette fel presbiterre, aki meghatva köszönte meg a megtiszteltetést és az építendő orgona alapra félmillió koronát adott át az egyház lelkesze előtt a gondnoknak e nap emlékére.

Templom után a lelkeszlakon gyűltünk össze szíves barátkozásra, mely az esti órákban ért véget. Az új harangot Szlezák László bpesti harangöntő öntötte, mely igazán remeke a harangöntésnek, kellemes szép hangja legyen hívogatója az Istenhez óhajtozó s igéjét szomjuhozó lelkeknek.

Halottunk. Özv. *Dulházy Kálmánné*, Dolinay Erzsébet kabai református tanítónő, ifjúsági író életének 56., áldásos tanítóságának 36. évében hosszú szenvedés után december hó 3-án Budapesten elhunyt. Önfeláldozó lélek, szerető jó édesanya, akinek emlékét szerettei híven megőrzik.

A debreczeni Luther-Szövetség december 2-án szép sikerű vallásos estélyt rendezett, amelyen az ének- és zene számokon kívül Kálmán Rezső orosházi evangélikus lelkésznek „A munka és a hit” című előadása emelkedett ki.

Orgonahangverseny. A Debreczeni Kálvinisták Templomegyesülete f. hó 9-én délután 5 órakor a Nagytemplomban a szegény gyermekek karácsonyi felruházására orgonahangversenyt rendez.

Vallásos-estély volt advent első vasárnapján a Kossuth-utcai templomban, ahol is Siposs Imre központi lelkészi hivatal vezetője imádkozott, Nagy András kántor énekelt, Dr. Erdős Károly bibliát magyarázott és Baja Mihály adventi költeményeket olvasott fel. Ezek közül egyet Lapunk tárca rovatában közlünk.

Ady-matinét rendez a debreczeni Tisza István tudomány-egyetem jogászszakosztálya f. hó 16-án d. e. 11 órakor a Csokonai színházban.

A Főiskolai kántus ünnepélye. A Főiskolai kántus f. hó 3-án, délután 5 órakor az énekteremben szép ünnepély keretében adózott néhai Jámbor Ferenc kegyes alapító emlékének. A kántus gyászéneke után dr. Sz. Kun Béla felügyelő tanár tartott megnyitó beszédet, amelyet lapunk más helyén közlünk. Majd bejelentette, hogy az alapító egyik leszármazottja, özv. Jóna Istvánné az alapítvány kiosztandó kamatait százezer koronával növelte. Nagy Imre hatyúdálának szép előadása után Baja Mihály „Régi tor halottas” című és Varga József által megzenésített irredentadalát adták elő pompás összhangban. Solymossy József th. Reviczky Gyula „A törvény betűje” c. költeményét szavalta el tetszéssel, utána Boda Ferenc III. é. teológus Baja Mihálynak „Mióta elmentél” s „Ahogy utólszor láttalak” c. dalait énekelte szólóban. Szigethy Gyula theologus zongorakiséréte mellett, melyekhez a fülbemászó muzsikát Klacskó Béla sárospataki polg. isk. igazgató szerzette. A közönség meleg tapssal jutalmazta a szépen előadott dalokat. Kovács Kálmán teológus „Csokonai sirjánál” címen tartott felolvasásában emlékezett meg a halhatatlan poétáról, míg Molnár Sándor teológus Beethoven és Schopin egy-egy szerzeményét zongorázta el művészi készséggel. Kiss György teológus Nagy Vince költeményét „Tudnál papné lenni” szavalta el ügyesen. Végül a kántus Baja Mihálynak költeményét „Tudnál é te papné lenni” szavalta Sándor által átírt né dalait énekelte el, amely méltó befejezése volt mindig nagy érdeklődéssel kísért kántus-ünnepély egyik legsikerültebbjének.

Lelkészcseréltetés. Szabó Balázs alsónémeip lelkészt, Kiskunlacházára választották meg.

A Bethesda, református hitébresztő egyháztársadalmi munkák lapja. 1923 nov.—dec. hó. Előfizetési ár félévre 3000 K. Kiadóhivatal Budapest, IV., Hermina-út 39. — Ez a szám van Vredenbruch holland báró és neje arcképét közli a hála némi viszonzásául azért a sok jóért, amit az a kiváló, nemeslelkű házaspár a magyar gyermekek érdekében Hollandiában végzett. A kezünkben levő kettős számnak nagyon tanulságos és buzdító az a cikke, amelyben Biberauer Richárd beszámol arról, hogyan vette meg a Filadelfia Diakonissza egyesület a második árvaházát Gödöllőn.

Harminc éves jubileum. Keck Zsigmond cserenkai lelképásztor társunkat 30 éves pásztorkodása alkalmából hívei meleg ünneplésben részesítették. Az Úr áldó kegyelme nyugodjék meg a hú pásztor további munkáján is.

A terményben való megállapítás kezd tért hódítani a legátumoknál is. Így pl. a legújabb jelentések szerint Biharnagybajom, Kunmadaras és Békés 1—1 mm. búzát adnak ünnepenként, Békés azzal a hozzáadással, hogy a II. osztályon való utiköltséget is megtéríti.

A református főgimnázium ifjúsági segítő-egyesülete első félévi segélyosztását e héten tartotta. Körülbelül 600,000 korona segélyt osztott ki. Azonkívül mintegy 550,000 korona értékű füzetet adott ingyen a tanulóknak. Ez évben eddig tagdíjából 38,000, kamatból 160,000, adományokból 218,600 korona gyűlt be. A múlt évben beszerzett füzeteken elért haszon pedig 670,000 K. Nagyobb adományokat kapott az egyesület a következőktől: Kecskeméthy M. Lajos tanár 50,000, Gachal János lelkész, Torontálvásárhely, 1902-ben érettségit tevők és Bakó László földbirtokos 25—25,000, Harstein Nándor, Trocsányi Béla 10—10,000, Tóth János Kunmadaras 38,000, Madarassy István Mátészalka 9000, Sándor György, Siposs Istvánné, Juhász József, Turi László, Fábri Károly, Sebők Alajos 5—5000, Stern László 6600 koronát. Szíves adományokat az egyesület céljaira elfogad a református főgimnázium Igazgatósága.

A tiszaszöllösi egyház az ősz folyamán megromgált tornyát és toronytetőzetét 65 mm. búza költséggel teljesen kijavíttatta, hogy így, tavasszal érkező új harangjai méltó elhelyezést találjanak. A hit munkálkodik.

A debreczeni református egyház pénztárnoki állására f. hó 12-én deli 12 óráig lehet pályázni. Felvilágosítást a számvevői hivatal ad.

Az elszakított ungi egyházmegye atisztújítás alkalmából esperesül Szücs Istvánt, gondnokul Dr. Patay Györgyöt választotta meg.

Külföldre ment diákok. A Reformed Church of the U. S. A. auburni alapítványára Fehér Mihály debreczeni th., Montpellierbe Budapestről Nagy Kálozi Sándor s. lelkész és dr. Molnár Kálmán orvos-theológus, Utrechtbe Gál Endre alsóki s. lelkész ment ki.

A rimaszombati egyesült protestáns főgimnáziumot a fenntartótestület október 3-4-én átadta a cseh államnak, mint magyar nyelvű reálgimnáziumot, amely mellé az ót nyelvű párhuzamos osztályokat állít. Az alapítványok és ösztöndíjak, épület, felszerelés és gyűjtemények a régi fenntartótestület tulajdonában maradnak s ezekért évi 15,000 szokol bért fizet az állam, amely lehetőleg evangélikus és református tanárokat fog alkalmazni. S. R. L.

Lelkészmeghívás. A megszállott területen levő szürtei gyülekezet november hó 4-én Gencsy Béla mokesakérészi h. lelkészt hívta meg lelkipásztorául. A fiatal pásztor theologiai tanulmányait Debreczenben végezte és mint jeles növendékünk esküdt feiügyelő is volt. Révbe jutását örömmel tudjuk s reá és gyülekezetére Isten gazdag áldását kérjük.

Bácsalmáson november hó 11-én volt a legelső református istentisztelet. Dr. Fülep Lajos baji lelkipásztor hirdette az ígét. Az istentisztelet előkészítésében nagy része volt gr. Teleki József pesti egyházmegyei gondnoknak.

A Nyiregyházi Református Nőegylet november 17-én rendkívül jól sikerült hangversenyt rendezett szegény sorsú elemi iskolai tanulóknak ruhafelszerelésére. A fényes estét dr. Tankó Béla nagy hatású előadása nyitotta meg a magyar nő nagy hivatásáról elmélkedve. Közreműködtek még Hammerstaedt János klasszikus zongora játékaival, Virányi Sári, Varga Ferenc szép szülő énekekkel, Tóth Rezső sikerült szavalattal és Páricsy Pál művészi orgonajátékkal. Az estély jövedelme 1.200,000 K volt. A Nőegylet tagjai minden kedden délután közös munkaórára gyűlnek össze, ahol a résztvevők bibliamagyarázat után maguk varrják a kiosztásra kerülő ruhácskákat.

Apró füzetek. 1. szám. Dr. Baltazár Dezső, A kálvinizmus és az államélet. — 2. szám Dr. Ravasz László, A magyar vallás. — 3. szám. Gyűlészi István, Báránbörbe bujt farkasok (adventisták és spiritisták ellen). — 4. szám. Dr. Erdős Károly, A kálvinizmus és a magyar lélek. — 5. szám. Dr. Erdős Károly, Méliusz üzenete. A 3. szám ára 150 K, a többi 100 korona. Megrendelhető az Apró füzetek szerkesztőségénél Debreczen Kollégium.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

4863—1923. sz.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Az érdekeltekkel leendő közlés kérésével tudomásul és mihez tartás végett tudatom, hogy egyetemes konventünk elnöki tanácsa 2585—1923. sz. a. kelt határozatában a lelkészi nyugdíjintézet tag-sági díjat és fenntartói járulékot 1924 január hó 1-től kezdődőleg a jelenlegi járulékok huszszorosára, vagyis a békebeli járulékok kétszázszorosára emelte fel. Felemelte ugyancsak 1924. évi lelkészi

nyugdíjakat, özvegyi évjáradékokat és neveltetési segélyeket a jelenlegi járulékok huszszorosára. Az 1924. évi első időszakra esedékes nyugdíj és özvegyi évjáradékról, valamint a neveltetési segélyekről ennek a határozatnak megfelelően állítandók ki a nyugták. Időnyerés céljából ezt az értesítésemet vegyék tudomásul az egyházmegyei pénzkezelők is s a nyugtákat ehez alkalmazkodva állíttassák ki az illetményesekkel.

Debreczen, 1923 december 7.

Atyafiságos szeretettel

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Kivonat

a tiszántúli református egyházkerület Debreczenben, 1923 november hó 27—28. napjain tartott közgyűlése jegyzőkönyvéből.

402. szám.

Olvastatnak a felsőszabolcsi egyházmegye 43. b)—1923. sz., a beregi egyházmegye 285—1923. sz., valamint a debreczeni egyházmegye számnélküli (1923 október hó 23-án kelt) határozatai, melyek egyházkerületünket egybehangzóan a stóla-ügy egységes rendezésére kérik annyival inkább, mert, mint legutóbbi kiemeli, egyes presbyteriumok ily egyházkerületi egyetemes intézkedés híján a maguk jószántából nem hajlandók e tárgyban a viszonyoknak megfelelő újabb intézkedésre; sőt ugyanez okból legutóbbi kívánatosnak mondja azt is, hogy e kérdést egyetemlegesen a konvent rendezze.

Esperesi értekezlet határozati javaslata: közgyűlésünk maga is látja, hogy e tárgyban legutóbb hozott (443—1922. sz.) rendelkező határozata, pénzünk azóta bekövekezett újabb nagy elértéktelenedése folytán, önmagától idejét múlta; viszont arra még, a folyvást ingadozó gazdasági és pénzviszonyok között, nem látja az időt elérkezettnek, hogy ez ügynek akár maga, a saját hatáskörében végleges szabályozását kísérelje meg, akár egy országosan egységes szabályozás érdekében tegyen lépéseket, nem ugyan a konvent, hanem a zsinat előtt. Mindazáltal, hogy az e téren köztudomás szerinti felforgó zavaroknak és nehézségeknek véget vessen, egyházi törvényeinkben biztosított s e tárgyban 1869 óta állandóan gyakorolt jogánál fogva átmenetileg elrendeli, hogy e határozat kihirdetésének napjától kezdődőleg az egyházközségek helyezkedjenek vissza az 1914-ben érvényben volt helyi lelkészi és kántori stóla- és kiadványi díjszabás alapjára, amelynek ezüst valutában átszámított mai értéke felénél a mindenkori stóla és a kiadványok díja sehol kevesebb nem lehet, viszont ahol ezen érték felénél magasabb belértékű stóla- és kiadványi díjszabás van már jelenleg gyakorlatban, az ezen határozatra hivatkozással le nem számítható. Ahol a keresztlési- és esketési stóla jelenleg fix készpénzösszeggel (papirkoronával) meg van váltva, ott ez

alapon útra rendezendő. Igazolt szegénység esetén mind a lelkészi, mind a kántori szolgálat díjtalanul végzendő s kívánatos, hogy a temetések mindenhol és minden esetben lelkészi szolgálattal végeztesse. Egyben már most felhívja közgyűlésünk a gyülekezetek s első sorban a presbyteriumok figyelmét arra, hogy a stóla-rendszer, mint a lelkészi szolgálatok kötelező díjazásának módja, tulajdonképpen mind az evangéliumi protestantizmus szellemével, amely darabszám szerint végzett lelki munkát nem ismer, mind a társadalmi és gazdasági fejlődés mai állapotával kiáltó ellentétben áll s mindennütt, ahol csak ez a lelkészek és kántorok gazdaságilag szolid értékekkel való kártalanítása által lehetséges, már most megérett a megváltás útján való gyökeres rendezésre.

Miről az egyházkerület presbyteriumai e határozatnak a Debreczeni Protestáns Lapban leendő közzétételével értesítetnek.

Határozati erőre emeltetett.

Kmf.

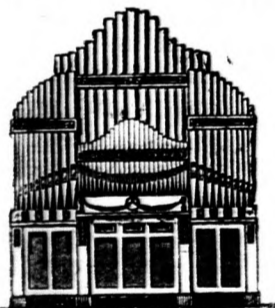
Kiadta:

Dr. Révész Imre,
egyh. ker. főjegyző.

Fittler Sándor

orgona- és
orgonasípkészítő
vállalata

Erzsébetfalva (Budapest mellett), Erzsébet-u. 23.

Készít elsőrangú gépezetes és légnymású, tartós, nemeshangú

új orgonákat

művészi kivitelben. —

Hadicélokra elrekviráit és egyéb

orgonasípok

speciális készítése és szállítás.

Vallaja régi orgonák légnymású rendszerre való átalakítását, kibővítését, javítását, tisztítását és szakszerű újra hangolását, valamint

orgonák évi jókarban tartását.

Villamos fűjtató berendezések készítése.

Harmoniumok és zongorák bármilyen javítása és hangolása szakszerű kivitelben. — Minden munkáért jótállást vállalok. — Felvilágosítással, tervzettel és költségvetéssel kívánatra készséggel szolgállok. — Munkám szakszerű végzését és pontosságát több egyház ajánlólevelével tudom igazolni.

10—8

ALAPÍTTATOTT 1910-BEN

Másolat)

FITTLER SÁNDOR

orgona- és orgonasíp-készítő vállalatának, Erzsébetfalva.

A Karczagi Református Egyház orgonájának hadicélokra elrekviráit sippait és orgonánk tökéletes átjavításának, kistisztításának és hangolásának elkészítő és rendbehozó munkálatait az Ön cégjére bízom s Ön a munkálatokat mindnyájunk meglegedésére, szépen, jutányosan és jól végezte el, ezért céget az orgona-építő ó egyházaknak jó lélekkel ajánlhatom. Karczag, 1923 szeptember 20. **Török Vince,** református lelkész

Nélkülözhetetlen minden gyermeknek!

A bibliai kvartet játék

tartalmaz 48 lapot, mindegyiken 4 bibliai mondással. Minden mondás 4 lapon négyszer van meg, de mindig egy másik van legfelöl bekeretezve. Ha játék közben a négy ilyen összetartozó lap összekerül, ez egy kvartetet jelent s kikerül a játékból. Akinek a játék végén a legtöbb kvartetje van, az a nyertes.

A lapokat egyenletesen kiosztjuk. A kezdő, miután az esetleges kvarteteket már félrerakta, valamelyik társától kér egy lapot. Azt, amelyik éppen hiányzik a kvartethez. Pl. kérem a Mózes könyvéből azt az ígét, hogy: „Kezdetben teremté az Isten az eget és a földet”. Meg van írva Mózes első könyve, első részének első versében. Az elmondásnak s a hely megjelölésének pontosan s később már kívülről mondva kell történnie. Ha az illetőnél ez az íge bekeretezve megvan, odaadja s az első tovább kér akár ismét tőle, akár egy másvalakitől. Ha valakinél a kért mondás nincs meg, ő reá száll a további kérdés joga. A játék végső célja a 48 szép bibliai mondás pontos megtanulása.

Ezen igazán hasznos és tanulságos bibliai játékot a hurburgi magyar keresztyén misszió adta ki igen csinos és szép kivitelben.

Ára K 1000.— Kizárólag csak nálunk kapható.

32° (legkisebb alak)

Diszkötésű Zsoltárok megjelentek.

Rendkívül csinos, izléses és szép kivitelben, valódi arany metszéssel a következő kötetek kaphatók:

Csontkötés tokban	Alapár	K 20.—
Valódi bőrkötés	„	K 25.—
Párnázott vászon	„	K 12.—
Dísvászon hajlítható	„	K 8.—

Szorozatszám e héten 1800.

Méliusz könyvkereskedés Debreczen.